

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **I. S.**, zastoupený Mgr. Ing. Janem Zonkem, advokátem se sídlem Sadová 1585/7, 702 00 Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2008, č. j. OAM-521/VL-07-ZA07-2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 1. 2013, č. j. 61 Az 79/2008 – 155,

takto:

Výroky II., III. a IV rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 1. 2013, č. j. 61 Az 79/2008 – 155, **se zrušují** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 11. 7. 2008 opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Jejími důvody byla tvrzená obava žalobce z pronásledování ze strany ruských speciálních sil a z krevní msty. Ta měla mít svůj původ v roce 1995, kdy žalobce jako člen ochranky starosty města Argun omylem zastřelil svého známého. Žalobce se proto obával, že příbuzní zastřeleného jej budou chtít zabít.

[2] Rozhodnutím ze dne 3. 10. 2008 neudělil žalovaný žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Ve vztahu k neudělení azylu podle § 12 především uvedl, že žalobcova tvrzení nelze považovat

za věrohodná, zejména pro rozpory v žalobcových výpovědích, a že o tvrzené hrozbě krevní msty musel vědět již při první žádosti o mezinárodní ochranu.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou ke Krajskému soudu v Ostravě. Krajský soud rozsudkem ze dne 11. 1. 2013, č. j. 61 Az 79/2008 – 155, rozhodnutí žalovaného zrušil v rozsahu neudělení mezinárodní ochrany podle § 14, 14a a 14b zákona o azylu (výrok I.). Výrokem II. zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného v části o neudělení mezinárodní ochrany podle § 12 a 13 zákona o azylu. Výrokem III. rozhodl, že žádnému z účastníků se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení, a výrokem IV., že Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení. Výrokem V. pak určil odměnu advokáta ustanoveného žalobci soudem.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce podal proti výroku II. rozsudku krajského soudu včasnou kasační stížnost. Krajský soud dle jeho názoru v rozsudku neuvedl, zda má důvod podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany po skutkové stránce za prokázaný či nikoliv. Jen konstatoval názor žalovaného, že žalobcem uváděné důvody jsou smyšlené, neboť není hodnověrně prokázáno, že vznikly na reálném základě. Uvedl-li krajský soud, že důvod podání žádosti nelze podřadit pod důvody obsažené v § 12 zákona o azylu, nijak tento svůj právní závěr neodůvodnil. Navíc jde o názor nesprávný, neboť důvod uváděný žalobcem v žádosti o mezinárodní ochranu lze podřadit pod ustanovení § 12 písm. b) ohledně příslušnosti k určité sociální skupině. K pojmu určité sociální skupiny dále žalobce citoval z komentáře k zákonu o azylu, z rozsudků Nejvyššího správního soudu a z rozhodnutí žalovaného v jiné věci týkající se diskriminace lidí pocházejících z Kavkazu.

[5] Přijatelnost kasační stížnosti ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), žalobce spatřoval právě v tom, zda lze důvody uváděné žalobcem, v žádosti o mezinárodní ochranu podřadit pod důvody uvedené v § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobce v závěru kasační stížnosti navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě ve výroku II. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti oprávněnost kasační stížnosti popřel. Domnívá se, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy a v podrobnostech odkázal na správní spis. Žalovaný se s odůvodněním rozsudku krajského soudu ztotožnil, a závěrem proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost.

[8] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti, jak mu je uloženo v § 104a s. ř. s., tedy zda kasační stížnost podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze přitom pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu procesního práva. Kasační stížnost je proto přijatelná.

[9] Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost je důvodná.

[11] Žalobce v kasační stížnosti v podstatě primárně namítal, že odůvodnění rozsudku krajského soudu je ve vztahu k výroku II. nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Nejvyšší správní soud se proto touto námitkou zabýval na prvním místě. Připomíná k tomu ze své judikatury, že nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu je dána, *„opomene-li krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přezkoumat jednu ze žalobních námitek“* (rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, publikovaný pod č. 787/2006 Sb. NSS), a rovněž tehdy, *„není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené (...). Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá“* (rozsudek ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publikovaný pod č. 689/2005 Sb. NSS).

[12] Požadavek kvalitního a vyčerpávajícího odůvodnění rozsudků vyplývá rovněž z ustálené judikatury Ústavního soudu. V nálezu ze dne 3. 2. 2000, sp. zn. III. ÚS 103/99 (N 17/17 SbNU 121), dospěl Ústavní soud k závěru, že *„z hlediska stanoveného postupu (čl. 36 odst. 1 Listiny) je požadavek řádného a vyčerpávajícího zdůvodnění rozhodnutí orgánů veřejné moci jednou ze základních podmínek ústavně souladného rozhodnutí.“* V dalším nálezu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97 (N 85/8 SbNU 287), pak uvedl, že *„nezávislost rozhodování obecných soudů se uskutečňuje v ústavním a zákonném procesněprávním a hmotněprávním rámci. Procesněprávní rámec představují především principy řádného a spravedlivého procesu, jak vyplývají z čl. 36 a násl. Listiny, jakož i z čl. 1 Ústavy. Jedním z těchto principů, představujícím součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu, a vylučujícím libovůli při rozhodování, je i povinnost soudů své rozsudky odůvodnit (§ 157 odst. 1 o. s. ř.), a to způsobem, zakotveným v ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci soudního rozhodnutí nevyplývají, nutno takovéto rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i s čl. 1 Ústavy.“* Ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. podrobně zakotvující způsob odůvodnění rozsudků civilních soudů lze bezpochyby v souladu s § 64 s. ř. s. přiměřeně použít i na řízení před správními soudy.

[13] V projednávaném případě žalobce v žalobě uvedl, že skutkový stav v jeho případě by mohl naplňovat pronásledování ze strany nestátních činitelů dle § 2 odst. 7 zákona o azylu. K tomu též odkázal na článek 6 směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany, Úř. věst. L 304, 30. 9. 2004, s. 2, zvláštní vydání v českém jazyce: Kapitola 19 Svazek 07 S. 96 – 107 (dále jen „kvalifikační směrnice), a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 – 57. Ohledně otázky nevěrohodnosti poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se zásady materiální pravdy v azylovém řízení, podle níž musí být tato zásada vykládána ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu. Kvalifikační směrnice pak v čl. 5 (pozn. soudu správně zřejmě článek 4 odst. 5) stanoví jasná kritéria věrohodnosti, která však správní orgán vůbec nebral v potaz. V doplnění žaloby ze dne 27. 10. 2008 žalobce tyto výtky dále rozvinul a doplnil, že žalovaný zřejmě považuje za původce pronásledování pouze státní orgán, stranu či organizaci ovládající stát, nicméně podle žalobcova názoru mohou být původci pronásledování i soukromé osoby. S odkazem na příručku UNHCR dále tvrdil, že se žalovaný nevypořádal se subjektivní stránkou jeho obav z pronásledování. Závěr žalovaného ohledně nevěrohodnosti žalobce obsahuje řadu spekulativních interpretací. Tyto žalobní námitky žalobce dále prohloubil v replice ze dne 18. 12. 2008 a výslovně uváděl, proč jeho výpovědi ve správním řízení nelze považovat za rozporné. Dále tvrdil, že je u něj dán odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině osob, na které byla uvalena krevní msta podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

[14] Krajský soud se k této sérii námitek týkajících se neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu vyjádřil na s. 6 – 7 napadeného rozsudku následovně: *„V projednávané věci na základě výše uvedeného dokazování dospěl krajský soud ke stejnému závěru jako žalovaný, že v případě žalobce nebyly jednoznačně prokázány důvody podřaditelné pod taxativně vymezené důvody uvedené v ust. § 12 zákona o azylu. Nutno říci, že takové důvody žalobce v řízení neuváděl, když jím uváděný důvod byla obava z pronásledování ze strany ruských speciálních sil a následky tzv. krevní msty. Žalobce v případě návratu do země původu má obavy ze zabití. Toto tvrzení navíc žalovaný zpochybnil skutečností, že žalobce o tomto důvodu musel vědět již dříve a že v původním řízení o udělení azylu se o ní vůbec nezmínil. Pro další rozpory ve výpovědi pak žalovaný učinil závěr, že žalobcem uváděné vazby na akt krevní msty jsou zcela smyšlené, když není hodnověrně prokázáno, že by mohly vzniknout na reálném základě. Krajský soud je toho názoru, že i kdyby shora žalobcem uváděný důvod byl jednoznačně prokazatelný a pravdivý, i tak by jej nebylo možno podřadit pod důvody uvedené ve shora citovaném ustanovení § 12 zákona o azylu.“*

[15] Z citovaného textu odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, že se krajský soud s řadou žalobcem vznesených námitek vůbec nezabýval (např. s tvrzeným pronásledováním ze strany soukromých osob, s námitkami proti nevěrohodnosti žalobce, s odkazy na judikaturu zdejšího soudu, kvalifikační směrnici a příručku UNHCR, s aplikací zásady materiální pravdy v řízení o mezinárodní ochraně). Z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé pouze to, že se krajský soud ztotožnil v některých otázkách s hodnocením žalovaného, aniž by však blíže osvětlil proč a vyvrátil žalobcem uplatněné námitky. Není též zřejmé, proč soud v rozsudku konstatoval, že důvod uváděný

žalobcem nelze podřadit pod důvody obsažené v § 12 zákona o azylu, a jak k tomuto závěru soud dospěl.

[16] Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že se krajský soud dostatečně nevypořádal s námitkami žalobce týkajícími se otázky neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu. V takovém případě je však odůvodnění rozsudku krajského soudu ve vztahu k výroku II. nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, a je proto naplněn kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[17] Nejvyšší správní soud se za této situace musel dále zabývat tím, zda je oprávněn odpovědět i na další námitky žalobce uplatněné v kasační stížnosti. Při řešení této otázky aplikoval Nejvyšší správní soud usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 - 74, publikované pod č. 1566/2008 Sb. NSS. V tomto usnesení rozšířený senát vyslovil, že *„krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (podobně též Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti) není oprávněn vyhnout se hodnocení těch skutkových a právních otázek, které, jelikož se jimi orgán či soud, jehož rozhodnutí se přezkoumává, v potřebné míře zabýval, samy o sobě předmětem přezkumu být mohou, poukazem na to, že ve vztahu k jiným skutkovým či právním otázkám, od předchozích oddělitelným, je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné. Nejvyšší správní soud podotýká, že zabývat se těmito oddělitelnými otázkami je nutno jen tehdy, má-li jejich řešení význam pro další řízení a rozhodnutí ve věci (či lze-li vzhledem k okolnostem rozumně předpokládat, že takový význam mít bude). Pokud se však s ohledem na dosavadní výsledky řízení, povahu věci či z jiných důvodů stávají v důsledku zrušovacího rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost některé skutkové a právní otázky (a k nim směřující žalobní či stížní námitky) bezpředmětnými, není nutno se jimi zabývat; postačí toliko zdůvodnit, proč je má soud v daném řízení nadále za bezpředmětné“*.

[18] Jelikož se krajský soud dostatečně nevyjádřil žalobcem uplatněným námitkám týkajícím se věrohodnosti výpovědi žalobce a neobjasnil, proč důvody uváděné v žádosti o mezinárodní ochranu nelze podřadit pod § 12 zákona o azylu, nemůže Nejvyšší správní soud sám jako první hodnotit jejich důvodnost, pokud to před ním neprovedl krajský soud (k tomu viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, čj. 8 Afs 73/2007 - 107, a nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08). Teprve poté, kdy městský soud přezkoumatelným způsobem odůvodní své rozhodnutí ve vztahu k příslušným žalobním námitkám, bude moci Nejvyšší správní soud přikročit k přezkumu věci samé.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil výrok II. napadeného rozsudku krajského soudu. Současně Nejvyšší správní soud zrušil i výroky III. a IV. tohoto rozsudku, neboť jsou jako výroky o nákladech řízení na výroku II. závislé (§ 109 odst. 3 s. ř. s.). V tomto rozsahu zdejší soud vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení, ve kterém je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Přezkoumá tedy opětovně napadené rozhodnutí

žalovaného v mezích příslušných žalobních bodů a svůj závěr k nim řádně odůvodní a rozhodne o nákladech řízení celé věci.

[20] V novém řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2013

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu